

V Bruselu dne 18.12.2017
COM(2017) 776 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Výroční zpráva Fondu solidarity Evropské unie za rok 2016

OBSAH

1.	Úvod	2
2.	Žádosti obdržené v roce 2016	2
3.	Financování	7
4.	Uzavřené zásahy.....	7
5.	Závěry	9

1. ÚVOD

Článek 12 nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 ze dne 11. listopadu 2002 o zřízení Fondu solidarity Evropské unie (dále jen „nařízení“) stanoví, že Evropskému parlamentu a Radě bude předložena zpráva o činnosti fondu v předcházejícím roce. Tato zpráva popisuje činnosti Fondu solidarity Evropské unie (dále jen „Fond solidarity“) v roce 2016. Zpráva shrnuje žádosti obdržené v roce 2016 a případy, které byly v uvedeném roce uzavřeny. Žádosti, které Komise v roce 2016 obdržela, byly posuzovány podle přepracovaných kritérií stanovených v nařízení poté, co bylo pozměněno v roce 2014¹.

V roce 2016 Komise obdržela šest žádostí o finanční příspěvek z Fondu solidarity, a to od Řecka (zemětřesení na Lefkadě), Spojeného království (povodně), Německa (povodně v Dolním Bavorsku), Kypru (sucho a požáry), Portugalska (požáry na Madeiře) a Itálie (zemětřesení). Série zemětřesení v italských Apeninách v období od srpna 2016 do ledna 2017 představuje pro Fond solidarity největší přírodní katastrofu.

Čtyři země požádaly o zálohy, které zavedlo přepracované znění nařízení v roce 2014. V těchto případech Komise vyplatila zálohy v celkové výši 31,3 milionu EUR během několika týdnů po obdržení žádostí.

V roce 2016 byla z Fondu solidarity uvolněna pomoc ve výši 33,1 milionu EUR na dvě žádosti, a sice v souvislosti se zemětřesením v Řecku a povodněmi v Německu. Rozhodnutí o dalších čtyřech žádostech obdržených v roce 2016 byla přijata na začátku roku 2017.

V roce 2016 Komise uzavřela čtyři zásahy z Fondu solidarity. Podrobné informace jsou uvedeny v oddílu 4.

V příloze I jsou uvedeny prahové hodnoty pro „závažné katastrofy“, které byly uplatněny v roce 2016 na uvolnění pomoci z Fondu solidarity. Příloha II poskytuje přehled žádostí obdržených v roce 2016, včetně příslušných finančních informací.

2. ŽÁDOSTI OBDRŽENÉ V ROCE 2016

V roce 2016 Komise obdržela šest žádostí o finanční příspěvek z Fondu solidarity. Všechny byly podány v zákonné lhůtě „nejpozději [...] do dvanácti týdnů od vzniku první škody způsobené přírodní katastrofou“ (čl. 4 odst. 1 nařízení). Čtyři z žádostí se týkaly regionálních katastrof a dvě závažných katastrof.

ŘECKO – zemětřesení na ostrově Lefkada v roce 2015

V ranních hodinách dne 17. listopadu 2015 zasáhla ostrov Lefkada série zemětřesení dosahujících až 6,1 stupně Richterovy stupnice. Škody byly zaznamenány také v severních částech ostrovů Ithaka a Kefalonie. Poté došlo ještě k několika následným otřesům. Obyvatelům postiženým zemětřesením bylo poskytnuto dočasné ubytování, přístřeší a potraviny. Zemětřesení zničilo 120 bytových jednotek, z toho dvacet považovaných za nevhodné k bydlení. Byly hlášeny škody na oblastní

¹ Nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 ze dne 11. listopadu 2002 o zřízení Fondu solidarity Evropské unie (Úř. věst. L 311, 14.11.2002, s. 3), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 661/2014 ze dne 15. května 2014 (Úř. věst. L 189, 27.6.2014, s. 143).

a městské infrastruktury, soukromých a veřejných budovách (např. místní nemocnice, přístavy) a na kulturních památkách (zejména kostely). Sesuvy půdy zavalily a zničily několik z turisticky nejvýznamnějších pláží na západě ostrova.

Řecko požádalo o finanční příspěvek z Fondu solidarity dne 5. února 2016. Na základě dotazu Komise předložilo aktualizované informace dne 9. března 2016.

Řecké orgány původně odhadovaly celkové přímé škody na 65,919 milionu EUR. V březnu 2016 aktualizovaly výši celkových přímých škod na 66,073 milionu EUR. Škody představovaly 2,1 % regionálního hrubého domácího produktu (HDP) dotčeného regionu na úrovni NUTS 2 Ionia Nisia (EL62)², a tudíž mohly být považovány za regionální katastrofu. Prahová hodnota pro uvolnění pomoci z Fondu solidarity pro tento region je 1,5 % regionálního HDP.

Dne 8. dubna 2016 Komise Řecku vyplatila zálohu ve výši 164 798 EUR, což představuje 10 % předpokládané výše finančního příspěvku z Fondu solidarity.

Komise žádost posoudila a dne 21. června 2016 navrhla Evropskému parlamentu a Radě, aby z Fondu solidarity byla uvolněna částka ve výši 1 651 834 EUR. Zbývající část finančního příspěvku z Fondu solidarity byla Řecku vyplacena dne 15. listopadu 2016 poté, co Evropský parlament a Rada schválily příslušný návrh opravného rozpočtu.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ – povodně v roce 2015

Dne 5. prosince 2015 Spojené království postihly rozsáhlé povodně, které zasáhly jedenáct regionů³. Při této katastrofě bylo zaplaveno 16 000 domácností a 4 985 podniků, zhruba pro 3 600 domácností bylo nutné najít náhradní ubytování. Do záchranných a obnovovacích prací bylo zapojeno 1 700 vojáků, přičemž vždy jich bylo nasazeno zhruba 700 současně. Katastrofa měla závažný dopad na cestovní ruch (např. rušení hotelových rezervací, menší počet turistů), jelikož jen na severu Anglie povodně postihly 35 % firem podnikajících v cestovním ruchu, které v daných oblastech sídlí. Ztrátu produkce zaznamenaly i zemědělské podniky.

Spojené království podalo žádost o finanční příspěvek z Fondu solidarity dne 26. února 2016 s celkovými přímými škodami odhadovanými na 2 300 milionů EUR. Orgány Spojeného království v žádosti zdůraznily, že vyčíslování škod stále probíhá a že uvedená částka je prozatímní. Konečná žádost s aktualizovanou částkou ve výši 2 412,042 milionu EUR byla podána dne 22. září 2016. Katastrofa byla kvalifikována jako regionální přírodní katastrofa, jelikož celkové přímé škody představovaly 5,77 % váženého průměrného HDP jedenácti dotčených regionů na úrovni NUTS 2⁴, což jednoznačně převyšuje prahovou hodnotu 1,5 % váženého průměrného regionálního HDP, kterou stanoví nařízení.

Spojené království nepožadovalo zálohu.

Komise žádost posoudila a dne 13. ledna 2017 navrhla Evropskému parlamentu a Radě, aby z Fondu solidarity byla uvolněna částka ve výši 60 301 050 EUR.

² EL62 = regionální HDP ve výši 3 137 milionů EUR na základě údajů z roku 2014.

³ Jedenáct zasažených regionů = UKC2-Northumberland, UKD1-Cumbria, UKD3-Great Manchester, UKD4-Lancashire, UKE2-North Yorkshire, UKE4-West Yorkshire, UKL1-West Wales and the Valleys, UKM2-Eastern Scotland, UKM3-South Western Scotland, UKM5-North Eastern Scotland a UKN0-Northern Ireland.

⁴ Vážený regionální HDP ve výši 41 784 milionů EUR na základě údajů z roku 2014.

Spojené království poskytlo informace nezbytné k vyplacení finančního příspěvku dne 5. května 2017. Platba Spojenému království byla provedena dne 17. července 2017 poté, co Evropský parlament a Rada schválily příslušný návrh opravného rozpočtu.

NĚMECKO – povodně v Dolním Bavorsku v roce 2016

V období od května do června 2016 Německo postihly nezvykle vydatné srážky, které vedly k rozvodnění vodních toků a zaplavení několika vesnic, zejména v regionu Niederbayern (Dolní Bavorsko). Nejhůře zasaženým okresem byl Rottal-Inn v Dolním Bavorsku. Dne 1. června bylo téměř zcela zničeno město Simbach am Inn. Jen v okrese Rottal-Inn byla zaplavena oblast o rozloze zhruba 430 km² a přibližně 5 000 domů. V Dolním Bavorsku povodně zasáhly celkem více než 47 000 lidí a sedm lidí zemřelo. Katastrofa poničila veřejnou infrastrukturu, soukromé domy a podniky.

Německo požádalo o finanční příspěvek z Fondu solidarity dne 19. srpna 2016. Žádost byla omezena na jeden region na úrovni NUTS 2, a to Niederbayern (DE22). Celkové přímé škody byly odhadnuty na 1 259,005 milionu EUR. Tato částka představovala 3,03 % HDP uvedeného regionu⁵ a překročila nařízením stanovený regionální práh ve výši 1,5 %.

Německo nepožadovalo zálohu.

Komise žádost posoudila a dne 14. října 2016 navrhla Evropskému parlamentu a Radě, aby z Fondu solidarity byla uvolněna částka ve výši 31 475 125 EUR. Finanční příspěvek z fondu byl Německu vyplacen dne 29. března 2017 poté, co Evropský parlament a Rada schválily příslušný návrh opravného rozpočtu.

KYPR – sucho a požáry v roce 2016

V období od října 2015 do června 2016 se Kypr potýkal s velmi nízkou úrovní srážek a opakovanými vlnami veder. Výsledné sucho vedlo k neúrodě, lesním požárům a požárům porostů a nedostatku vody. Nedostatek vody měl závažný dopad na zemědělství, domácnosti a životní prostředí. V rozsáhlých částech okresů Nicosia, Larnaca a Famagusta byla zcela zničena úroda plodin závislých na dešťových srážkách (jako je ječmen, pšenice a další nezavlažované píce). Přítok do vodních nádrží byl významně snížen, zejména u nádrže Kouris, která je hlavním zdrojem pro úpravny vody a zavlažování. V polovině června na Kypru v důsledku vlny veder vypukly dva rozsáhlé lesní požáry. První ve vesnici Argaka spálil oblast o rozloze 763 ha státního lesa Pafos. Druhý v údolí Solea spálil oblast o rozloze 1 897 ha, z toho většina je součástí státního lesa Adelfoi.

Kypr požádal o příspěvek z Fondu solidarity dne 5. září 2016. Kypr odhadl celkové přímé škody způsobené suchem a lesními požáry na 180,803 milionu EUR. Tato částka překročila prahovou hodnotu pro uvolnění prostředků z Fondu solidarity v případě závažné katastrofy platnou pro Kypr v roce 2016 ve výši 101,412 milionu EUR (tj. 0,6 % HDP na základě údajů z roku 2014).

Dne 5. prosince 2016 Komise Kypru vyplatila zálohu ve výši 729 876 EUR, což představovalo 10 % předpokládané výše finančního příspěvku z Fondu solidarity.

⁵ DE22 = regionální HDP ve výši 41 522 milionů EUR na základě údajů z roku 2014.

Komise žádost posoudila a dne 24. ledna 2017 navrhla Evropskému parlamentu a Radě, aby z Fondu solidarity byla uvolněna částka ve výši 7 298 760 EUR. Zbývající část finančního příspěvku z Fondu solidarity byla Kypru vyplacena dne 16. května 2017 poté, co Evropský parlament a Rada schválily příslušný návrh opravného rozpočtu.

PORTUGALSKO – požáry na ostrově Madeira v roce 2016

Vysoké teploty, velmi silný vítr a extrémně nízká úroveň srážek, které postihly ostrov Madeira ve dnech 8. až 13. srpna 2016, způsobily rozsáhlé ničivé požáry, které měly obzvláště závažný dopad na hlavní město Funchal a obec Calheta. Významně též zasáhly každodenní život a majetek obyvatel, včetně tří obětí. Spálena byla oblast o rozloze 6 000 ha, z toho 560 ha chráněných oblastí, které jsou součástí sítě Natura 2000. Poškozeny nebo zničeny byly historické stavby a stovky soukromých domů. Zasažena byla také základní infrastruktura, podniky a zemědělství.

Portugalsko požádalo o příspěvek z Fondu solidarity dne 21. září 2016. Dne 26. října 2016 Portugalsko zaslalo doplňující informace k žádosti.

Portugalské orgány prezentovaly žádost jako regionální katastrofu s celkovými přímými škodami způsobenými katastrofou odhadovanými na 157 milionů EUR. Prahová hodnota v případě regionální katastrofy činí u nejbližších regionů, mezi něž Madeira patří, 1 % regionálního HDP. Uváděné přímé škody představovaly 3,84 % HDP Madeiry⁶, a proto tato katastrofa byla kvalifikována jako regionální katastrofa.

Dne 23. listopadu 2016 Komise Portugalsku vyplatila zálohu ve výši 392 500 EUR, což představovalo 10 % předpokládané výše finančního příspěvku z fondu.

Komise žádost posoudila a dne 24. ledna 2017 navrhla Evropskému parlamentu a Radě, aby z Fondu solidarity byla uvolněna částka ve výši 3 925 000 EUR. Zbývající část finančního příspěvku z Fondu solidarity byla Portugalsku vyplacena dne 16. května 2017 poté, co Evropský parlament a Rada schválily příslušný návrh opravného rozpočtu.

ITÁLIE – série zemětřesení v roce 2016 a 2017

Itálii zasáhlo zemětřesení o síle 6 stupňů Richterovy stupnice dne 24. srpna 2016. Zasažena byla rozsáhlá část pohoří Apeniny ve střední Itálii v regionech Abruzzo, Lazio, Marche a Umbria. Zemětřesení provázelo mnoho následných otřesů. Na konci října 2016 byl tentýž region zasažen znovu, když došlo ke dvěma dalším silným zemětřesením. První o síle 5,9 stupně Richterovy stupnice proběhlo 26. října a druhé o síle 6,5 stupně dne 30. října 2016. Tato zemětřesení situaci ještě zhoršila a v zasažených oblastech způsobila další rozsáhlé škody. Dne 18. ledna 2017 zasáhla další čtyři zemětřesení jižní část uvedené oblasti, kde došlo ke zřícení již poškozené infrastruktury a domů vlivem velkého množství sněhu a nových otřesů. Vážné a rozsáhlé škody utrpěly soukromé a veřejné budovy, infrastruktura, podniky, zemědělství a významné kulturní památky a ukázalo se, že se jedná o zdaleka nejzávažnější katastrofu, kterou Fond solidarity dosud řešil.

⁶ PT30 = regionální HDP ve výši 4 085 milionů EUR na základě údajů z roku 2014.

Itálie požádala o finanční příspěvek z Fondu solidarity poprvé dne 16. listopadu 2016. Na základě této žádosti Komise schválila zálohu na předpokládaný příspěvek z Fondu solidarity ve výši 30 milionů EUR a vyplatila ji dne 9. prosince 2016.

Aby byla zohledněna následná zemětřesení, Itálie předložila dne 15. února 2017 aktualizovanou žádost s revidovaným odhadem zahrnujícím všechny škody způsobené zemětřeseními, k nimž došlo v období od 24. srpna 2016 do 18. ledna 2017. Další informace byly poskytnuty dne 25. května 2017.

V okamžiku vypracování této zprávy se uvedená žádost stále ještě zpracovávala a bude zahrnuta do výroční zprávy Fondu solidarity za rok 2017.

3. FINANCOVÁNÍ

Evropský parlament a Rada v roce 2016 schválily dva finanční příspěvky z Fondu solidarity.

- 1) **Řecko, zemětřesení na ostrově Lefkada v roce 2015:** Evropský parlament a Rada schválily uvolnění prostředků z Fondu solidarity dne 11. října 2016. Celková výše příspěvku 1 651 834 EUR mohla být pokryta z 50 milionů EUR v prostředcích na platby, které byly v rozpočtu na rok 2016 k dispozici pro výplatu záloh. Platba Řecku byla provedena v listopadu 2016.
- 2) **Německo, povodně v Dolním Bavorsku v roce 2016:** Evropský parlament a Rada schválily finanční příspěvek z Fondu solidarity ve výši 31 475 125 EUR dne 19. října 2016⁷. Jelikož platba nemohla být provedena v roce 2016, bylo potřeba rozpočtové prostředky přenést do roku 2017. Platba Německu byla provedena v březnu 2017.

V roce 2016 požádaly čtyři země (Řecko, Kypr, Portugalsko a Itálie) o vyplacení zálohy. Všechny žádosti v celkové hodnotě 31,287 milionu EUR byly schváleny Komisí. Zálohy byly vyplaceny z rezervy ve výši 50 milionů EUR určené na zálohy zahrnuté v rozpočtu na rok 2016. Řecko obdrželo zálohu v dubnu 2016, Portugalsko v listopadu, Kypr a Itálie v prosinci roku 2016.

Přijímající stát	Katastrofa	Kategorie	Postup	Částka (v EUR)
Řecko	zemětřesení na ostrově Lefkada v roce 2015	regionální	rozhodnutí o uvolnění prostředků	1 651 834
Německo	povodně v Dolním Bavorsku v roce 2016	regionální	opravný rozpočet	31 475 125
CELKOVÝ SOUČET				33 126 959

4. UZAVŘENÉ ZÁSAHY

Během roku 2016 Komise uzavřela čtyři zásahy z Fondu solidarity. Všechny z nich byly provedeny v souladu s podmínkami nařízení před jeho revizí v roce 2014. Podle těchto podmínek čl. 8 odst. 2 stanovil, že do osmnácti měsíců ode dne výplaty finančního příspěvku předloží přijímající stát zprávu o použití finančního příspěvku („zpráva o provádění“) s prohlášením odůvodňujícím výdaje („zdůvodnění oprávněnosti“).

- 1) **Španělsko, lesní požáry v roce 2003:** Finanční příspěvek z Fondu solidarity činil 1,331 milionu EUR. Španělsko předložilo zprávu o provádění a zdůvodnění oprávněnosti v březnu 2006. Komise si od Španělska vyžádala doplňující informace, aby mohla své posouzení dokončit. Španělské orgány uvedly, že je zapotřebí vrátit částku ve výši 778 258,73 EUR. Komise zajistila navrácení částky a zásah uzavřela v červnu 2016.

⁷ Opravný rozpočet č. 6 na rok 2016 pokrývá uvolnění prostředků z Fondu solidarity ve výši 31 475 125 EUR ve formě prostředků na závazky a platby. Uvolnění prostředků se týká povodní v Německu.

- 2) **Španělsko, zemětřesení v městě Lorca v roce 2011:** Finanční příspěvek z Fondu solidarity činil 21,071 milionu EUR. Španělsko požádalo o prodloužení lhůty pro předložení zprávy o provádění a zdůvodnění oprávněnosti. Komise obdržela zprávu o provádění a podklady v červenci 2014. Na základě informací uvedených ve zdůvodnění oprávněnosti byly způsobilé výdaje v rámci Fondu solidarity o 364 473,17 EUR nižší než vyplacený finanční příspěvek. Komise zajistila navrácení této částky v červnu 2016.
- 3) **Chorvatsko, povodně v roce 2012:** Finanční příspěvek z Fondu solidarity činil 286 587 EUR. Zpráva o provádění a zdůvodnění oprávněnosti byly předloženy v červnu 2015. Na žádost Komise předložilo Chorvatsko doplňující informace; zásah byl poté uzavřen v červenci 2016.
- 4) **Rakousko, povodně v roce 2013:** Finanční příspěvek z Fondu solidarity činil 21,662 milionu EUR. V srpnu 2015 Rakousko předložilo zprávu o provádění a zdůvodnění oprávněnosti. Komise dospěla k závěru, že zpráva je úplná a splňuje požadavky nařízení, a proto mohla v srpnu 2016 zásah uzavřít.

V roce 2016 Komise též obdržela tři zprávy o provádění a zdůvodnění oprávněnosti od Rumunska v souvislosti se suchem a požáry v roce 2012, od Německa v souvislosti s povodněmi v roce 2013 a od České republiky v souvislosti s povodněmi v roce 2013. Postup uzavření u těchto zásahů stále probíhá.

5. ZÁVĚRY

Počet nových žádostí o pomoc z Fondu solidarity předložených Komisi v roce 2016 byl omezený, přičemž dvě žádosti se týkaly katastrof, k nimž došlo již v listopadu a prosinci 2015 (zemětřesení na ostrově Lefkada a povodně ve Spojeném království). To podle všeho znovu potvrzuje, že přepracování a vyjasnění kritérií pro regionální katastrofy v nařízení ve znění z roku 2014 přináší očekávané výsledky, zejména v tom smyslu, že již nejsou podávány jednoznačně nezpůsobilé žádosti.

V srpnu a říjnu však Itálii opět zasáhla ničivá zemětřesení, která se společně s dalšími závažnými otřesy v lednu 2017 stala doposud největší katastrofou, kterou se Fond solidarity od svého založení v roce 2002 zabýval. Škody se vyšplhaly na 22 miliard EUR, což je téměř dvojnásobek druhého největšího případu, zemětřesení v oblasti Emilia-Romagna v roce 2012. Uvedené události potvrzují vzorec, který byl zjištěn již dříve: přestože povodně představují zdaleka největší procento katastrof, které se stávají předmětem žádostí o pomoc z Fondu solidarity (zhruba dvě třetiny všech případů), zemětřesení patří k těm nejvíce ojedinělým, ale zdaleka nejničivějším a nejnákladnějším, nemluvě o dani, kterou si vybírají na lidech z hlediska počtu mrtvých, zraněných nebo dlouhodobě vysídlených.

Malý počet žádostí obdržených v roce 2016 a skutečnost, že žádost týkající se zemětřesení v Itálii byla dokončena až v roce 2017, byl z rozpočtového hlediska šťastnou shodou okolností. Prostředky uvolněné v roce 2016 byly vyplaceny z nevyužitých částí ročního přídělu na rok 2015, která byla přenesena do roku 2016. Příděl na rok 2016 tak zůstal nedotčený a byl přenesen do roku 2017, díky čemuž bylo možné v roce 2017 uvolnit pro Itálii dosud největší příspěvek z Fondu solidarity. Uvedený scénář ukazuje, že možnost přenášet nevyčerpané prostředky z jednoho roku do dalšího je velice užitečná v zájmu zachování provozuschopnosti Fondu solidarity z rozpočtového hlediska, i přes snížení ročního přídělu fondu v souladu s víceletým finančním rámcem na období 2014–2020 z 1 miliardy EUR v běžných cenách na 500 milionů EUR v cenách z roku 2011. Bude důležité tuto flexibilitu zachovat i po roce 2020. Události z roku 2016 však také ukazují, že finanční základna Fondu solidarity je poněkud malá a mohly by snadno nastat potíže, pokud by v relativně krátké době došlo k několika závažným katastrofám, zejména když nebylo možné z předchozího roku převést větší částky. V takovém případě by mohlo být obtížné zachovat stanovené míry podpory, čímž by byla porušena zásada spravedlivého zacházení.

Možnost vyplácet zálohy zavedená v přepracovaném znění nařízení z roku 2014 se ukázala jako velmi užitečná. Přestože o zálohu nepožádaly všechny země, které podaly žádost, Komise byla schopna vyplatit požadované zálohy ve všech případech kromě jednoho do jednoho měsíce od předložení kompletní dokumentace žádosti. Bylo by vhodné zamyslet se nad tím, zda by zvýšení záloh nad současných 10 % očekávaného finančního příspěvku z Fondu solidarity (nejvýše však 30 milionů EUR) nebylo schůdným řešením, jak zlepšit schopnost Fondu solidarity reagovat, jelikož kompletní mobilizace fondu prostřednictvím rozpočtového řízení stále vyžaduje mnoho měsíců.